

BANDA

PROGRAMA
6

21 DE GENER
SALA 1 PAU CASALS

TXAIKOVSKY: LA LLUITA I L'ART

PASCUAL-VILAPLANA
BANDA MUNICIPAL DE BARCELONA

PROGRAMA DE MÀ

PIOTR ILITX TXAIKOVSKI

(Rússia, 1840-1893)

OBERTURA 1812

(1880) – Arranjament de Yoshihiro Kimura – 16'

BORIS KOZHEVNIKOV

(Ucraïna 1906 – Moscou 1995)

SIMFONIA N. 3 "SLAVYANSKAYA"

(1950) – 15'

I. Allegro, decididament

II. Temps de vals lent

III. Vivace

IV. Moderato (amb joia)

PAUSA 20'

PIOTR ILITX TXAIKOVSKI

"DANSA DELS PALLASSOS"

de *Snegúrotxka*, op. 12 (La donzella de neu) – (1873) – Arranjament de Terry Kenny – 5'

MARXA DE LA CORONACIÓ

(1883) – Arranjament de Leontij Dunaev – 5'

JOHAN DE MEIJ

(Voorburg, Holanda 1953)

EXTREME MAKE-OVER

METAMORFOSIS SOBRE UN TEMA DE TXAIKOVSKI

(2014) – 18'

BANDA MUNICIPAL DE BARCELONA

JOSÉ R. PASCUAL-VILAPLANA, DIRECCIÓ

CLARINETS Manuel Martínez, solista / José Miguel Micó, solista / Natàlia Zanón, solista / Joana Altadill / Eduard Betes / Valeria Conti / Joan Estellés / Àngel Errea / Victòria González / Germán Guillén / Montserrat Margalef / José Joaquín Sánchez / Antonio Santos / Joan Tormo / Ferran Garcerà* / Javier Vilaplana, requint / Martí Guasteví, clarinet alt / Alejandro Castillo*, clarinet baix · **SAXÒFONS** Maurici Esteller, soprano / Dani Molina, alt solista / Marta Romero, alt / Armand Franco, tenor / José Jaime Rivera, tenor / Joan Soler, baríton · **FLAUTES** Manuel Reyes, solista / Carme Arrufat / Paula Martínez, flautí · **OBOÈS** David Perpiñán / Jordi Bonilla / Carla Suárez, corn anglès · **FAGOTS** Daniel Ortuño, solista / Xavier Cervera · **TROMPES** Oleguer Bertran, solista / Clàudia Cobos, solista / German Izquierdo / Manuel Montesinos / Miguel Zapata · **TROMPETES I FISCORNS** Patricio Soler, solista / Maurici Albàs / Santiago Gozábez / Jesús Pascual / José Joaquín Salvador / Ramon Figueras* / Susana Marco* · **TROMBONS** Emilio Almenar, solista / Emilio Bayarri, solista / Francesc Ivars / Francisco Palacios, baix · **BOMBARDINS** Rubén Zuriaga, solista / Adrià Cisneros* · **TUBES** Francisco Javier Molina, solista / Toni Chelvi · **CONTRABAIXOS** Enric Boixadós / Noemí Molinero · **TIMBALES** Ferran Carceller, solista · **PERCUSSIÓ** Mateu Caballé, solista / Ferran Armengol / Alejandro Llorens / Mario Garcia* / Miquel Vich* · **PIANO** Jordi Farran*

DIRECTOR TÈCNIC Joan Xicola

COORDINADORA EXECUTIVA Susanna Gamisel

ENCARREGADA Montserrat Margalef

ARXIVER Àlex Fernández

SERVEIS AUXILIARS Airun Serveis Culturals

* Col·laborador/a

COMENTARI

per José R. Pascual-Vilaplana

Si observem la història del fet artístic des del seu origen, ens adonem que, aquest, ha estat utilitzat com a eina no sols d'esbarjo i d'hedonisme sinó també com a element de lluita i de proclama. En aquest sentit, la música de Piotr I. Txaikovski és testimoni d'una lluita entre la seua contemporaneïtat artística i la seua personalitat tan convulsa. Aquest geni de la música va deixar

escrites algunes de les partitures més personals i, a la vegada, més artesanals i tècniques de tots els temps. Tècnica i inspiració es fusionen en un estil absolutament idiomàtic i idiosincràtic.

La seua famosíssima *Obertura 1812*, op. 49 fou escrita per indicació de Nikolai Rubinstein (1835-1881) per ser estrenada en l'Exhibició d'Art i Indústria de Moscou. Després fou la peça commemorativa de la consagració de la catedral del Crist Salvador de la capital moscovita. La partitura, instrumentada per a cor, orquestra i banda militar, és una mena de poema simfònic que reflecteix la victòria de la resistència russa en 1812 davant les tropes napoleòniques. Escoltarem, entre les seues notes, des d'himnes patriòtics a temes populars russos barrejats amb *La marsellesa*, que entra en conflicte contrapuntístic amb els temes autòctons. La lluita es transforma en un procés creatiu de gran elaboració artesanal que evidencia l'ofici de Txaikovski i que constitueix una de les seues pàgines més cèlebres. Avui n'escoltarem la versió per a banda del compositor japonès Toshihiro Kimura.

De caràcter militar, com l'obertura que inicia el concert, és també la Simfonia n. 3 "Slavyanskaya" del compositor rus Boris Kozhevnikov (1906-1985), un dels compositors per a banda més rellevants de l'època soviètica, en què les bandes de música van servir de propaganda política i artística. De fet, aquesta simfonia es coneix quasi per una acció d'espionatge que la famosa Marine Band dels Estats Units ("The President's Own") desenvolupà en la seua gira per la Unió Soviètica després de la caiguda del teló de ferro el 1990. Gira en què el coronel John R. Bourgeois, prestigiós director de banda nord-americà, conegué aquesta partitura gràcies a la intervenció del musicòleg noruec Jan Ericksen, que col·laborava a Ràdio Nacional de Noruega. Després d'aconseguir de contraban la partitura i algun material més, el mestre americà va reconstruir l'obra amb l'orgànic més estàndard de les bandes occidentals. I gràcies a això, s'escoltà aquesta obra en la dècada dels noranta als Estats Units. En ella apareixen diversos materials temàtics de la ciutat natal del compositor, Novgorod, distribuïts en quatre moviments en què es mostra un classicisme estètic banyat de sentimentalisme romàntic tot evidenciant els ideals del realisme socialista. El subtítol correspon a un nom propi, que també és el d'una plaça de Moscou, però es desconeix per què el compositor el trià per a la partitura.

En 1873, Txaikovski va estrenar la música incidental per a l'obra teatral de Aleksandr Ostrovski titulada *Snegúrotxka* (La donzella de neu), op. 12. Dins d'aquesta música dramàtica hi trobem una frenètica "Dansa dels pallassos" o dels bufons, al quart acte de l'obra, en què el vigor i la rapidesa dels saltimbanquis ens omplen de l'ambient primaveral a qui ret homenatge l'obra teatral. Aquesta idea fou copiada més tard per Rimski-Kórsakov, qui escrigué la seua òpera amb el mateix títol en 1881. La lluita entre artistes es manifesta en aquest doble intent d'escriure música sobre la mateixa idea. Les modes han generat aquestes rivalitats al llarg de la història de l'art. La versió per a banda que avui escoltarem és obra del director de bandes anglès Terry A. Kenny (1931).

Deu anys més tard d'aquesta música incidental, Txaikovski rebia l'encàrrec d'escriure una cantata per a la coronació del tsar Alexandre III. Aquesta partitura anomenada *Moscou* havia d'incloure una marxa que seria interpretada en el parc Sokolniki en honor al monarca. Així naixia la *Marxa solemne de la coronació*, estrenada el 4 de juny de 1883 i dirigida per Sergei Taneyev. La partitura inclou una cita de l'himne nacional rus, que Txaikovski utilitzà també a l'*Obertura 1812* que ha encetat aquest concert i a la seua famosa *Marxa eslava*. Les textures instrumentals de la partitura evidencien de nou l'artesanía del gran geni rus, a més de recordar la majestuositat

d'obres mítiques com el *Messies* de Händel. La versió per a banda que avui s'interpreta és obra del reconegut director militar Leontij Dunaev (1939).

El concert conclou amb una metamorfosi musical creada pel mestre neerlandès Johan de Meij (Països Baixos, 1953) sobre un tema ben conegut de Txaikovski: *l'andante cantabile* del segon moviment del Quartet de corda n. 1 en Re, op. 11, escrit en 1871. El títol de l'obra, *Extreme Make Over*, fa referència a un programa de la televisió nord-americana de la cadena ABC que es va emetre des de 2003 fins a 2012. En ell, es reconstruïa i es canviava radicalment una casa en set dies. Amb aquesta idea de desconstruir per reconstruir, De Meij elabora una partitura plena de recursos creatius ben divergents i amb reminiscències d'altres obres de Txaikovski, com són la *Quarta simfonia* i la *Sisena simfonia*, a més de l'obertura *Romeu i Julieta* o l'*Obertura 1812*. Com a curiositat, a la plantilla de la banda s'incorporen botelles de vidre afinades per construir una mena d'*hocketus* amb les notes del tema principal. Processos canònics, fugues i textures de gran virtuosisme configuren aquesta partitura escrita originàriament per a Brass Band i ser obra obligada de l'European Brass Band Championships de 2005 celebrat a Groningen (Països Baixos).

Art i lluita van sempre agafats de la mà. Si l'art no lluita, no és art. I en aquesta lluita sempre surt guanyadora la llibertat de la catarsi, la crua i sincera generadora de les emocions.

PRINCIPAL MITJÀ PATROCINADOR

EL PUNT AVUI+